

KUKÁTKO

10. - 12. května 2024

34. ročník právě končí

Odposlechnuto

Lukášem Frydrychem a Radimem Podrazkým

Rádobydivadlo Klapý

ČARODĚJKY

Václav Spirit

pátek 10. 5. 2024 19:00 hod.

Režie: Václav Spirit

Čarodějky zahájily přehlídku

Více než 70 let uplynulo od vzniku hry amerického dramatika A. Millera Čarodějky ze Salem. Hra opět ožila v inscenaci Rádobydivadla Klapý pod zkráceným titulem Čarodějky v úvodu letošní josefodolské přehlídky, a to v překladu Kateřiny Hilské, v úpravě a režii Václava Špirita.

Čarodějky jsou přesvědčivým důkazem, že i dnes je možné inscenovat divadlo na vážné téma, nejenom pro smích. Je chvályhodné, že inscenace se nebojí velkých gest. To ale na druhé straně skrývá jistá úskalí: velké herecké nasazení tady vyžaduje bezchybnou techniku, protože když herci hrají v takovém hereckém napětí, místy se dostaví určitá křeč a ne všude je hercům dobře rozumět. To Millerův text nesnese, neboť ve hře jdou proti sobě jasná fakta, někde překrytá hereckou emocí.

Na jevišti mile překvapila řada hereckých výkonů. Oba Proctorovi (J. Ružbatský, M. Čechová) hrají trochu jinak než ostatní, barevněji. Za povšimnutí u žen stojí přirozené herectví A. Bulasové. Abigail P. Maťákové by nemusela být hned od počátku tak razantní, protože pak její buřičství není tolik překvapivé. Vedle výborné herecké dikce řady postav byly k slyšení i určité výslovnostní nesrozumitelnosti. Za úvahu stojí sjednocení titulního slova hry (*čarodejnice/čarodějnice*)

Připsaná úvodní scéna s tancem žen klade otázku, zda jde o nevinnou dětskou hru či ženy opravdu posedlé zlem. Pokud jde o hru, nastává zde strašný rozdíl mezi začátkem a koncem inscenace, s popravami a Proctorovým sebeobětováním pro pravdu nad životem. Poselství *pravda cennější než život* je to nejdůležitější z celé hry – proč je pro obviněné lepší zemřít, než aby se přiznali k tomu, co neudělali. Divákovi však může chybět dramaturgický motiv, proč dané postavy udělaly toto hlavní rozhodnutí - co je hnacím motorem pro jejich jednání.

V inscenační úpravě zanikají některé dobové reálie, zejména puritánství té doby, kdy i tanec byl hříchem, cizoložství tím největším. Kostýmy jsou voleny v tmavých barvách země, s puritánskými znaky. Role černošky Tituby má ale nejvýraznější, světlý kostým, ten by více slušel Proctorovým – Titubin černošský původ není v kostýmu nijak akcentovaný, měl by být bohatší.

Zvolený režijní klíč, „divadlo na divadle“, kdy jsou na jevišti přítomni všichni aktéři, je obdivuhodný. Je ale náročný – ubírá možnost vytvářet zajímavé a jednoznačné mizanscény, protože herní prostor je velmi omezený a vede to k určité státnosti. Přesto však soubor dokázal po celou dobu udržet divákovu pozornost, inscenace neztrácela napětí. Velké emocionální a herecké nasazení celého souboru Rádobydivadla Klapý zaslouží pochvalu a obdiv.

Činohra Skaláček Tisá KOČIČÍ POHÁDKA

Jiří Teper

sobota 11. 5. 2024 9:00 hod.

Režie: Jaroslava Leufenová

Při výběru textů pozor na nelogičnosti

Skvělé herecké nasazení, symbióza na jevišti, energie předaná do diváků, talentovaná nastupující herecká generace... Pochval na rozborovém semináři směrem k Činohře Skaláček Tisá zaznělo na sobotním dopoledním (venkovním) rozborovém semináři JDJ 2024 skutečně celkem dost. Zaznělo by možná ještě více, nebýt jednoho silného protiargumentu – nevhodný výběr textové předlohy, který všemu zmíněnému o pár řádků výše bohužel ubíral. Činoherní soubor z Tisé by byl jistě schopný, ve svém zapálení pro divadlo, si pohádku s kočičím příběhem „napsat“ sám. Předešel by tak chybám a nelogičnostem, které text Jiřího Tepery obsahuje. Soubory zaměřené na dětského diváka nesmí nikdy v přípravách inscenace opustit svou cílovou skupinu a naopak musí myslet na velké příběhy, které si děti (i jejich rodiče a prarodiče) v hledišti odžijí spolu s postavami na jevišti. Myšlenka, že divadlo pro děti musí být hlavně barevné a skotačivé, je sice velmi lákavá, ale zároveň lichá. Pohádky v sobě nosí mravní ponaučení, u Kočičí pohádky na josefodolské přehlídce tomu však nebylo ani zdaleka. Scénář graduje radostí koček, které jásají nad tím, že se starší člověk propadl střechou a nebyla mu poskytnuta pomoc, byť Měsíc by svou kouzelnou mocí mohl jakkoli zasáhnout. Inscenátoři z Tisé tento akt převzali, aniž by se snažili o vlastní vklad a katarzi postav. Zvolená hudba nahraná pomocí syntetizérů, mohla leckomu připomínat brakový pop z 80. let minulého století, na druhou stranu ale hudba spolu s texty písniček táhne diváka do děje. Poděkování od lektorského sboru zaznělo za dobrou artikulaci a intonaci herců a hereček.

Divadelní spolek Krakonoš
ZÁTIŠÍ S LOUTNOU
Jaromír Břehový
sobota 11. 5. 2024 12:30 hod.

Režie: Ivan Hanuš

Vysoctí přivezli Zátíší s loutnou

Ve druhém sobotním, těsně popoledním představení mohli diváci shlédnout inscenaci Zátíší s loutnou v provedení DS Krakonoš Vysoké nad Jizerou. Současná komedie Jaromíra Břehového, mezi ochotníky oblíbeného autora, v režii Ivana Hanuše je hereckou příležitostí pro sedm aktérů, pět žen a dva muže. Porota měla možnost tuto inscenaci již vidět na přehlídce Divadelní salon paní Ljuby v Neratovicích v listopadu 2023. Představení se hodně změnilo. Základním problémem je text, do něhož herci v dobré vůli vkládají až příliš mnoho energie. Rovněž se zde slévají charaktery všech tří sourozenců. Zatímco v Neratovicích byla profesorka Olga (J. Vodsedálková) suchá, akademická, v replikách úsečná skoro-Angličanka, v dnešní inscenaci do toho více „šlápla“ a podobala se svému bratrovi Iljovi (R. Nesvadba). Pro hru je nevýhodné, aby herci – aniž to chtějí – v rolích sourozenců od sebe přejímali mezi sebou intenzitu hlasu, tempo řeči, některá gesta. Proto je výhodnější až uměle stavět tyto postavy do kontrastu, celá hra je pak charakterově pestřejší. V inscenaci je nejzajímavější to, co se odehrává mezi sourozenci, více než zápletka s Fillovým obrazem. Každý ze sourozenců je jiný, navzájem se hledají. Posluhovačka Kača (P. Kodejšková) byla v neratovické inscenaci Ukrajinka, v josefodolské je to volyňská Češka. Proto je divné, že používá ruské výrazy, když volynští Češi mají základy češtiny, byť zastaralé. Kača svým velmi koncentrovaným výkonem byla oživujícím prvkem inscenace. Každé představení je jiné. První polovina josefodolské inscenace oproti neratovické byla daleko méně rytmická, ale ve druhé polovině začala inscenace fungovat ve správném tempu. Účetní Zoja (S. Hejralová) byla v první polovině nejpříjemněji vedená figura, zatímco ostatní dva sourozenci byly „přepálenější“, ale ve druhé polovině se to spravilo. Zoja, Kača i soudní exekutor Kouba (V. Vodsedálek) se svou nepřiliš duchaplnou asistentkou, DiS Suchou (P. Šikolová), byli přesní. Zejména exekutor dal svými příchody druhé polovině inscenace správný a výrazný temporytmus.

Zojina dcera Eva (I. Housová), které na rodině nezáleží, by mohla být ještě více nesnesitelná a drzá, za úvahu stojí nehrát ji jako diblíka. Scéna inscenace je vynikající a elegantní. Výborné jsou v ní akcenty Ruska, východu (sourozenci jsou potomci ruské babičky), přesně se s nimi hraje. Ošoupaný nábytek dobře vyjadřuje, že vila, v níž sourozenci společně žijí, už má to nejlepší za sebou. Seznamování jednotlivých postav by mohlo probíhat před stolem, aby nebyli herci „utopení“ za stolem. Kostýmy byly v pořádku, významotvorné. Ke zvážení je kostým exekutora: o patnáct centimetrů delší kalhoty a sako s rozhalenkou vzbuzují spíše dojem sňatkového podvodníka z bývalého NDR. Skvěle hrály jednotlivé detaily (zástěra, korkové bačkory, Olžina tvář bez nalíčení).

Pokud si postavy budou po celou dobu držet svůj charakter, bude toto představení ještě lepší. Vysockým ochotníkům za ně patří velké poděkování.

Slova poroty zapsal Radim Podrazký.

Divadelní spolek J. K. Tyl Josefův Důl PYGMALION

**George Bernard Shaw, Milan Lukeš
sobota 11. 5. 2024 16:00 hod.**

Režie: Karel Stuchlík

Každé představení se musí obehrát

Stavovská čest velí pořadatelskému souboru poslat přihlášku aktuálně nastudované inscenace na „svou“ přehlídku. DS J. K. Tyl Josefův Důl tak mnoho let činí pravidelně, dokazuje tím svou aktivitu a posiluje diváckou základnu. Lektorský sbor ze tří čtvrtin viděl Pygmalion na přehlídce v Neratovicích. Měl tedy možnost porovnávat výkony a celkové provedení a vyznění tehdy a teď. Z čistým svědomím kvitoval obrovský pokrok, vyladěnost, ustálenost, přesnost v temporytmu i artikulaci. Úkolem poroty však není vzpomínat a porovnávat, ale reflektovat právě viděné. Důležitou poznámkou pro všechny divadelníky a inscenátory na přehlídkovém semináři byla zmínka o překladech původních her a reálií. Některé texty, které bravurně fungují v originále (AJ, FJ,..) jsou v češtině prakticky nehratelné, protože z logiky věci nemohou zafungovat lingvistické a geopolitické souvislosti. Ale zpět k Pygmalionu, který byl na programu v sobotu odpoledne. Jistě by stálo za zvážení, jestli mikropříběhy a vztahy mezi postavami nevystavět jinak. Konkrétním příkladem může být profesor Higgins a jeho, až patologická, láska ke své profesi. Postava pak v celém příběhu vyznívá jako přísná až zlá. Přitom rozmělnění Higginsovy neústupnosti by dalo ještě více vyniknout herectví představiteli postavy. Začátek celé inscenace byl pozvolný, v porovnání s délkou představení je rozuzlení a závěr stavěný na velmi zúženém profilu a prostoru. Inscenátoři, kteří jsou znalí faktu, že v původní předloze a v překladech existuje několik různých konců příběhu, zvolili zbytečně rychlý střih. Stojí za úvahu, jestli není vhodnější krátit text průběžně a finále lépe vygradovat. Pygmalion od DS J. K. Tyl Josefův Důl má velmi slušnou výpravu, pochvala, až na drobnosti, patřila i kostýmům a zpracované hudbě.

H.A.D. - Hodkovické amatérské divadlo ANI ZA MILION!

**Michaela Doleželová, Roman Vencel
sobota 11. 5. 2024 19:30 hod.**

Režie: Nikola Domáci

Když autor hry chválí

Porotci JDJ 2024 měli možnost některé inscenace letošního programu vidět na jiných přehlídkách. U představení Ani za milion! od Hodkovického amatérského divadla došlo k úplně jiné specifické situaci. Spoluautor hry Roman Vencel (dvojici tvoří s Michaelou Doleželovou) je jedním ze čtyř lektorů josefodolské přehlídky. Přiblížil, že hra vznikla pro Kamilu Magálovou a Marka Geišberga v bratislavském Štúdiu L + S. V českém prostředí byla licence udělena pro Divadlo v Rytířské, teď pro Komorní divadlo Kalich, přesněji pro dvojici Jiří Langmajer a Adéla Gondíková. Autoři původně vůbec nezamýšleli, že by se text dostal na amatérské scény. O to víc musel Roman Vencel vyslovit obrovské uznání dvojici Nikola Domáci a Filip Zielinski z H.A.D. za to, jak se těžkého úkolu chopili a k jakému výsledku text „přetavili“. Porota se shodla na doporučení, že by bylo záhodno na začátku nastavit jiný žánr (detektivní, hororový), aby později více vyznělo, že se jedná o komedii, ve které se divák, který už ví, baví nad tím, že postavy na jevišti nevědí a ani netuší. Text přebíjí jednu informaci druhou, vyžaduje tedy kadenci a nesmí nechat diváka vydechnout. Ale temporytmus hry nesmí být na úkor srozumitelnosti a vyznívání vtipů, což se v sobotu večer několikrát stalo. Stresové situaci aktérů, by jistě prospěl více zúžený prostor, přeci jen se děj odehrává na majáku, stísněném a temném. Vyřčená slova na semináři, od porotců i auditoria, potvrdila, že se odehraný kus takzvaně potkal s publikem, které se bavilo. Oba herci skvěle využívali pauzy, které podtrhly situaci.

Divadelní spolek Třináctka Dolní Kalná
DOKTORSKÁ POHÁDKA
Karel Čapek, Tomáš Vlach
neděle 12. 5. 2024 10:00 hod.

Režie: Tomáš Vlach

Dolní Kalná si vybrala Čapka

Josefodolské divadelní jaro 2024 zakončila v neděli dopoledne Doktorská pohádka v podání Divadelního spolku Třináctka z Dolní Kalné. Sympatické je, že si inscenátoři vybrali Čapka a ponechali děj v reálných místech východních Čech. Uznání zaslouží všichni, kdo chtěli před lety obnovit tradici vesnického ochotnického divadla v Dolní Kalné. „Dělání divadla“ a „tvoření inscenací“ má svá naprosto přesně ukotvená pravidla, která, když se dodržují, nabídnou všem zúčastněným kouzelný zážitek. Inscenátoři ale musí držet jednotu ve svém rozhodnutí, zda se přiklonili ke stylizaci nebo k reálu, protože pak se věci na jevišti dělají buď doopravdy a nebo jen jako. Dolní Kalná se snažila o přiblížení k dnešku. Díky drobným slovním hříčkám a vtípkům si na své přišli i dospělí. Ovšem častým používáním hovorové češtiny se vytrácí křehkost čapkových textů a hra s jazykem. Pohádka, tak, jak si ji Třináctka Dolní Kalná připravila, plynula a držela tvar, hercům bylo rozumět a písničky byly dobře nazkoušené. Pohyb po scéně a přestavba si žádá přesnost. Cesta do lesa a z lesa musí být stále stejná, nikoli náhodná. Přeměna ordinace na palouček nesmí rušit lékařské konzilium atd. Mnoho kostýmů (hejkal, starší lékař) je dle návrhů Josefa Čapka, což bylo i oceněno. Další, například obě lékařky a lékař ve světlém obleku, se již od původní výtvarné stránky vzdalují. Na semináři zazněla jedna rada pro všechny výtvarníky, kostyméry a potažmo herce. Kostým musí vždy vycházet z tělesných propozic herců.